

Năm 54 khi đi cä vào Nam, tôi mäi lên bäy, chäa đä tuäi đä rän rä câu hát “tôi xa Hà-Näi năm lên mäi tám khi väa biät yêu”.

1954 ...

Năm 54 khi đi cä vào Nam, tôi mäi lên bäy, chäa đä tuäi đä rän rä câu hát “tôi xa Hà-Näi năm lên mäi tám khi väa biät yêu”. Lúc bäy giä tôi chä là thäng bé con hä mũi còn chäa säch, thäm chí täi ngä thänh thäng vän còn đäi đäm và äa đän, äy thä mà khi räi xa Hà Näi đäng nhä trong lòng tôi đã mang näng trĩu hình änh con Quán, “cô láng giäng” nhäc täi cäa tôi.

Nhà con Quán ä sát vách nhà tôi. Lúc gia đình tôi väa đän đän phä Lò Sä là cha mä nó đã ghé qua chäi và kät thân ngay väi ba mä tôi. Ban đäu tôi chä nó là gái cho nên không thêm kät bän, mãi sau tìm quanh xóm không ra thäng nhäc nào thì tôi mäi chäu làm quen väi nó. Quán bäng träc tuäi tôi, cäp má nó phäng phänh träng häng, đäi mät tròn xoe, to nhä hät nhän, môi đäng nó lúc nào cũng trä ra trong giäng nhä đäng näng näu. Mäy tháng cuäi cùng ä Hà Näi chä em tôi đäng nghä hè cho nên hàng ngày khi ba mä väng nhà, hai bà chä đäng cä giao nhiäm vä giä em, tôi väi thäng em hai tuäi. Con Quán thäng đäng cä cha mä cho qua nhà tôi chäi, có khi tä sáng đäng chiäu. Nó hay mang đäng chäi qua, bät tôi chäi nhäng trò chäi cäa con gái nhä chäi búp bê, chäi näu näng bäng nhäng näi niäu soong chäo nhäa bé tí teo cäa nó v.v... Tuy không thích các trò chäi “thäng mät” này nhäng tôi luôn luôn chịu theo ý nó. Vì là con trai đäng trong gia đình, đäng cä ba mä nuông chiều nhä “ông vua con” cho nên tính tình tôi rät äng ngänh, luôn luôn bät mäi ngäng äi phäi theo ý mình, thänh nhäng đäng väi con Quán tôi äi “nhún nhäng” đäng đäng nó nói gì tôi cũng răm räp nghe theo. Kä cũng ä, không lý häy còn bé mà tôi đã có máu đäng gái !? Thänh thäng hai đäa tôi thay đäi trò chäi, chuyän qua thi täp đäc, täp viät. Tuy đäng chä giä hän con Quán và viät chä đäp hän nó nhäng khi chäm đäng, lúc nào tôi cũng cho nó đäng cao hän, mäi än đäng cä väy con Quán cäng nhe cái hàm răng sún, gäng mät nó räng rä hän ra. Chäi trong nhà lâu đäm ra chán cho nên có än tôi đã län hai bà chä, rä con Quán bäng đäng qua bên bäng, chui ra phía sau đäng Ngäc Säng xem ngäng än câu cá. Báo häi hôm äy hai bà chä tôi đã hät häng đäng xä đi tìm, lúc hai đäa tôi mò vä nhà là bä hai bäng cú cho muän äng cä sä, đã väy chiäu vä äi còn bäng mäng quät cho mäy roi oän cä mäng. Đäng äy con nít ä Hà Nội hay bäng “mäng män” bät cóc bán qua Täng cho nên không cha mä nào dám thäng con cái ra ngoài đäng mät mình. Cũng may là hôm äy tôi väi con Quán không gäp mäng män chäng äng không thì biät đâu chäng giä này hai đäa tôi đã là “chú chät” väi “a xäm”!

Tình bạn giữa tôi và con Quán càng ngày càng th&#m thi&#t. Hôm nào không th&#y con bé qua chơi là tôi lại “ng&#n ng&# n&#i s&#u”. Chắc là tôi biết yêu s&#m th&# sao !? Chắc là không ! Tôi m&#i b&#y tu&#i, còn con nít ranh, yêu đ&#ng cái n&#i gì !!! Con Quán có v&# “m&#t” tôi, h&# có món gì ngon ng&#t nó đ&#u chia hai, n&#a cho tôi, n&#a cho nó. Nói v&#i tôi, nó luôn mi&#ng “m&#y m&#y, tao, tao” th&# nh&#ng đôi khi nó “đ&# ch&#ng” đ&#u ng&#t g&#i tôi b&#ng “c&#u” và x&#ng b&#ng “m&#”, gi&#ng nh&# b&# m&# nó x&#ng hô v&#i nhau. Đúng là con bé ranh con, thích t&#p t&#nh chuy&#n ng&#i l&#n !

Hai đ&#a tôi quen nhau đ&#c vài tháng thì đ&#n ngày gia đình tôi di c&# vào Nam. Ngày ra đi, Quán cùng b&# m&# ti&#n đ&#a gia đình tôi đ&#n t&#n Nhà Hát L&#n, đ&#a đi&#m t&#p trung tr&#c khi gia đình tôi ra phi tr&#ng Gia Lâm đi máy bay vào Nam. Lúc gi&# bi&#t m&#i ng&#i đ&#u ng&#m ng&#i b&#n r&#n, con Quán ôm tôi khóc s&#t m&#t. Khi xe r&#i bánh, ngoái nhìn lại tôi th&#y con b&#n v&#a m&#u máu khóc v&#a v&#y tay chào, chào nhau l&#n cu&#i đ&# r&#i mãi mãi không còn th&#y nhau !!!

Đã h&#n n&#a th&# k&# trôi qua tôi ch&#a m&#t l&#n v&# thăm Hà N&#i. Còn sót lại trong ký &#c “tù mù” c&#a tôi Hà N&#i đ&#ng nh&# ch&# v&#n v&#n có h&# Hoàn Kiếm g&#n nhà mà tôi hay l&#o đ&#o theo chân ông anh h&# đi nh&#t qu&# s&#u thiên h&# hái b&# sót đ&#i g&#c cây quanh b&# h&#, hay quán kem M&# Béo mà ba th&#ng đ&#t tôi đi ăn vào nh&#ng tr&#a hè nóng b&#c, hay các r&#p xi nê L&#c H&#ng, Olympia mà th&#nh th&#ang ch&# em chúng tôi đ&#c ba cho đi xem v.v...Hà N&#i trong n&#i nh&# c&#a tôi, ngoài cái h&#ng v&# c&#a món c&#m vòng ăn v&#i chu&#i tiêu, c&#a món canh s&#u n&#u v&#i m&# và th&#t n&#c, còn có các trái cây đ&#c bi&#t c&#a mi&#n B&#c nh&# qu&# s&#u, qu&# nh&#t, qu&# soạn trà v.v...M&#i th&# tôi ch&# thoáng nh&# th&# nh&#ng cái g&#ng m&#t nh&#a l&# c&#a con Quán hôm &#y thì tôi nh&# rõ m&#n m&#t !

Lúc m&#i vào Nam, gia đình tôi cùng m&#t s&# gia đình di c&# khác đã đ&#c chính ph&# đ&#a v&# t&#m c&# t&#i x&#ng xà bông Tr&#ng Văn B&#n &# trong Ch&# L&#n. Đ&#o &# Hà N&#i tôi th&#ng đ&#c m&# cho ăn ph&# đi&#m tâm b&#i v&#y nên m&#i vào Sài Gòn có m&#y ngày là tôi đã th&#y thèm ph&# và đòi ăn. M&# sai ch&# Vân Anh đ&#t tôi đi ăn ph&#. Hai ch&# em đi tìm hàng gi&# mà v&#n không th&#y ti&#m nào bán ph&#, h&#i thăm ng&#i đi đ&#ng thì h&# đ&#u nh&#ng m&#t h&#i ng&#c l&#i : “ph&# !? ph&# là cái gì dz&#y ???” M&#i sau khi vào m&#t ti&#m ăn n&#, th&#y m&#t ng&#i khách đang ng&#i ăn m&#t tô “gi&#ng gi&#ng ph&#” ch&# tôi b&#n g&#i ch&# ti&#m, kêu m&#t tô “gi&#ng v&#y”, đó chính là tô h&# tíu đ&#u tiên c&#a th&#ng bé B&#c K&#, và vì không ph&#i là ph&# cho nên tôi ch&# ăn có vài mi&#ng là b&# đ&# !

Gia đình tôi &# trung tâm t&#m c&# có vài tu&#n l&#, sau đó ba tôi thuê đ&#c m&#t căn nhà &# h&#m Đ&# Thành Nhân bên Khánh H&#i; ba ch&# em tôi b&#t đ&#u đi h&#c l&#i, tôi vào l&#p t&# tr&#ng ti&#u h&#c Vĩnh H&#i. Lúc m&#i đ&#u, đám h&#c sinh B&#c k&# di c&# đ&#c đ&#n vào nh&#ng l&#p h&#c riêng, hoàn toàn tách bi&#t v&#i đám h&#c sinh Nam K&#. Do khác bi&#t v&# gi&#ng nói các h&#c sinh g&#c B&#c th&#ng hay b&# các h&#c sinh g&#c Nam ch&#c gh&#o ch&# nh&#o “B&#c k&# rau mu&#ng”, “B&#c k&# ăn th&#t chó” v.v...cho nên vào gi&# ra ch&#i đôi lúc đã x&#y ra nh&#ng màn ch&#i nhau hay &#u đ&# gi&#a hai nhóm h&#c sinh Nam B&#c.

Lúc ban đ&#u, ng&#i B&#c di c&# không ít thì nhi&#u đã g&#p khó khăn trong vi&#c h&#i nh&#p vào đ&#i s&#ng m&#i, cái khó khăn chính có l&# là v&#n đ&#ngôn ng&#. Trong h&#m Đ&# Thành Nhân ch&# có m&#i gia đình tôi là ng&#i B&#c b&#i th&# m&#i l&#n ra đ&#ng h&# tôi m&# mi&#ng ra là ng&#i ta l&#i c&#i ch&# nh&#o cái gi&#ng “B&#c k&# dz&#n” c&#a tôi, và ng&#c l&#i đôi lúc có nh&#ng cái ng&#i ta nói thì tôi “ú &#” ch&#ng hi&#u h&# nói gì !? Đ&#n đ&#n tôi c&# s&#a gi&#ng nói cho b&#t đ&#c s&#t B&#c K&# và đ&#ng th&#i h&#c thêm nh&#ng ng&#n t&# m&#i c&#a ng&#i Nam, ra đ&#ng tôi tránh x&# đ&#ng nh&#ng t&# ng&# đ&#a ph&#ng c&#a mi&#n B&#c, thay vì “cái c&#c, cái bát, cái thìa, bánh tây, năm hào v.v...” tôi nói l&#i thành “cái ly, cái chén, cái mu&#ng, bánh mì, năm c&#c v.v...” Đ&#n đ&#n tôi đã làm quen v&#i các món ăn mi&#n Nam nh&# chu&#i ch&#ng b&#t bánh n&#c đ&#a, chè đ&#u đ&# bánh l&#t, n&#c đá nh&#n xi rô v.v...Bà con

trong hóm đã mở rộng vòng tay thò tay yêu đón nhận gia đình chúng tôi, ngó mắt nhìn tôi bằng “thông ng nhữ Bc k”, mở cách âu yếm chớ không có vẻ nhũ o báng k th nhũ lúc ban đũu. Tôi bũt đũu kũt bũn vũ i lũ trũ trong xóm, tôi chũ i thũn nhũ t vũ i thũ ng Chũu ũ phũa trũũ c nhũ. Chũu hũ c ngang lũ p và cũng trũũ ng Vĩnh Hũ i vũ i tũ i, hàng ngày hai đũa tũ i cũng đũ đi bũ đũ n trũũ ng. Nhũ ng ngày nghũ hũ c Chũu hay rũ tũ i đũ tũ m ũ mũ sông gũ n nhũ, cũ khi hai đũa lũ i bũ tuũ t qua bũn sũ thũ hay vũũ n “Bũ Rũ”. Tũ ngày quen Chũu, giũ ra chũ i tũ i tũ bũ đũm hũ c sinh Nam Kũ chũ c ghũ o nũ a. Chũu mũ cũ i mũ, nũ cũ ngũũ i chũ tũn Trinh, hũ n tũ i khũ ang bũ n nũm tuũ i. Chũ Trinh thũũ ng tũ i lũ m, chũ hay gũ i tũ i bũ ng “cũ ng”. Cũ lũ n đũ chũ vũ chũ mua cho tũ i trũi Ồ Mũ i, tũ i chũ a hũ thũ y trũi nũy lũ n nũo cho nũn khũng biũ t ũn lũm sao, chũ lũ y dao rũc vũ cũ ng chung quanh, tũch ra đũa cho tũ i mũ t “mũ c” trũn cũ đũ ng bũ c cũ c, tũ i nũ m thũ y vũ ngũ t nhũ ng mũ i thũm thũ m, khũm khũ m nũn nhũn mũ t, tũn nhũ ra, chũ Trinh vũ a cũũ i vũ a lũ y tay bũ t miũ ng tũ i: “ũn đũ cũ ng, ngon mũ, sao nhũ ra dzũ y!?”. Tũ i nhũ m mũ t nhũ m mũ i cũ ũn, miũ ng Ồ Mũ i đũũ ng nhũ ngũ t hũ n và hũ t cũn mũ i thũm thũ m. Tũ i thũ y chũ Trinh đũũ ng nhũ đũ p hũ n ra. Tũ i biũ t ũn trũi Ồ Mũ i tũ đũ o ũ y !

ũ Sai Gũn chũ a đũ y mũ t nũm thũ ba tũ i đũũ c lũ nh thũyũn chũyũn ra nhũ m sũ mũ i tũ i Nha Trang. Lũc gia đũn tũ i đũ n ra Nha Trang, tũn hũn ũ Sai Gũn đũng lũ n xũ n vũ cũ đũn nhũ giũ a quũn đũ i chũn phũ và nhũm Bũn Xũyũn. Hũ m Đũ Thũn Nhũn ũ gũ n khu vũ c giao tranh cho nũn đũ sũ đũ ng bũo trong xóm đũ đi lũn nhũ n ũ nhũ ng nũ i khũc. Gia đũn thũ ng Chũu vũ quũ cho nũn tũ i đũ khũng gũ p đũũ c nũ và chũ Trinh đũ tũ giũ. Bũ y tũm nũm sau nhũn chũyũn nghũ hũ trong Sai Gũn, tũ i quay vũ xóm Đũ Thũn Nhũn mong tũn gũ p lũ i bũ n xũ a thũ nhũ ng cũ nh vũ t đũ hũn tũn thay đũ i. Nghe kũ thũ sau mũ t cũũ c hũ a hũ an lũ n, nhũ cũ a trong hũ m đũ u bũ chũyũ rũ i. Con hũ m sau đũ đũũ c chũ nh trang thũn con đũũ ng lũ n và nhũ cũ a đũũ c xũy cũ t khũng trang hũ n xũ a. Tũ i tũn khũng ra nhũ thũ ng Chũu, cũ thũ gia đũn nũ đũ đũ n đũ nũ i khũc.

Lũc mũ i ra Nha Trang gia đũn tũ i thũ nhũ nhà ũ Xóm Giũ trong Phũũ ng Cũ i. Vũ chũ ng ũng Sũu chũ nhũ chũyũn nghũ lũm giũ. Ngũi khu vũũ n ũũ m giũ, ũng Sũu cũn cũ khu vũũ n thũ t rũ ng quanh nhũ trũ ng nhũũ u lũ ai cũy ũn trũi nhũ mũt, ũ i, cam, khũ, đũ đũ, cũy lý v.v... Ồng bũ Sũu khũng cũ con cho nũn rũ t thũũ ng tũ i, tũ i đũũ c ũng bũ cho phũp tũ do leo trũo và hũi trũi cũy trong vũũ n. Mũ i buũ i sũng tũ i thũũ ng ra gũ c cũy lý, tũn nhũ t nhũ ng trũi chũn bũ đũ i ũn rũ ng đũm trũũ c, đũm vũo rũ a sũ ch và cũ t bũ nhũ ng chũ hũ. Trũi lý cũng hũ vũ i trũi mũ m, trũn và mũ ng cũ m hũ n mũ n nhũ ng thũ m và ngũ t hũ n. Tũ i nhũ nhũũ đũ n trũi lý nũ i khu vũũ n nhũ ũng Sũu bũ i lũ lũ n đũ u tiũn mũ cũng lũ lũ n cũũ i cũng tũ i ũn trũi ũ y, sau nũy đũ khũ p chũ n tũ i khũng hũ thũ y lũ cũy lý. Nũm ũ y tũ i vũo hũ c lũ p ba trũũ ng Nam Tiũ u Hũ c Nha Trang. Thũ ng bũ n tũ i kũ t thũn đũ u tiũn lũ Khuũ t Ngũyũn Đũng. Nhũ Đũng ũ đũũ ng Bũ ch Đũ ng, tan hũ c vũ nũ hay ghũ nhũ tũ i chũ i và lũ n nũo cũng nhũ lũ n nũ y phũ i đũ y mũ t bũ ng trũi cũy cũ u mũ i chũ u vũ. Đũng “hoang đũng” rũ t sũ m, tũ i “hũ” cũng tũ i nũ (!) nũm hũ c lũ p nhũ t nũ đũ đũ tũ i trũ n hũ c đũ u đũ u. Đũng bũ hũ c rũ t sũ m, sau đũng lũn khũng quũn, đũ o nũ đũng ũ Nha Trang thũ nh thũ ang cũ ghũ nhũ tũ i nhũ ng sau đũ thũ bũ t tũn lũn.

Đũ mũ t nũm sau thũ nhũ tũ i đũ n vũ đũũ ng Phũũ c Hũ i, Xóm Mũ i, ngay trũũ c vũũ n ũũ m cũy cũ a ty nũng nghũ p (sau nũy lũ trũũ ng tiũ u hũ c Ầũ Cũ). Đũ o ũ y khu Xóm Mũ i chũ a phũ trũn, nhũ cũ a cũn rũ t thũ a thũ t, nhũ tũ i ũ cũũ i đũũ ng, kũ đũ lũ bũi cũt hoang vũ đũ y cũy xũũ ng rũ ng xa xa lũ khu rũ ng thũ p chũ y dũi tuũ t lũn tũ n Bũn Tũn. Đũm con nũt chũn tũ i thũũ ng hay lũn khu rũ ng nũy hũi trũi ma đũũ ng, cam đũũ ng, đũ đũ, sim v.v... Sau vũũ n ũũ m lũ bũi cũt lũ n gũ i lũ khu Đũ ng Đũ a vũ cũ đũ o ngũũ i ta trũ ng đũ a hũ u ũ đũ. Bũi cũt cũ vũ sũ kũ nhũng, hũ i đũ tũ i tũ i tũ i khũ

đọt bọ y không, thọt ng thọt ng chọt đi rình gọt nhọt ng bọ y đã xọt pọt nọt cọt a thiên họt, đem kọt không vọt, xọt thọt t, bọt mọt nhọt rọt i gói lá chanh đem nọt ng, ăn vọt i bánh tráng, ngon họt t biọt t ! Vọt nọt mọt cây do hai ông bà cọt gọt c Bọt c Kọt cọt u trông nom, cọt ông là ba cọt a chọt Mọt n, bọt n cọt a chọt Vân Anh tôi. Khu vọt n có rọt t nhọt u chim chóc, nhọt u nhọt t là chim sọt và chim sâu, tôi hay qua bên đó bọt n chim, mọt i lọt n giọt t đọt c chim là lọt y máu chim bôi vào chọt c ná đọt lọt y hèn! Trong khu vọt n có cây soan rọt t lọt n, vào nhọt ng buọt i trọt a hẹt nóng bọt c tôi hay trèo lên cây, ngọt ngọt i nọt i cành ba chọt c, nọt m đón gió mát. Thọt nh thọt ang mọt hay sai tôi hái lá soan đem vọt dú trái cây. Bọt n bè tôi nhọt u ngọt i chọt biọt t cây soan qua bài hát (“Hoa Soan Bên Thọt m Cọt” cọt a Tuọt n Khanh) hoọt c qua tiọt u thuyọt t (“Mọt a Trên Cây Sọt u Đổng” cọt a Nhã Ca), tôi may mọt n họt n vì đã tọt ng đọt c trèo lên cây soan ! Bên cọt nh vọt m mọt m là nhà cọt a ông biọt n lý, tên gì tôi quên mọt t. Chung quanh nhà ông có ngôi vọt n thọt t rọt ng trọt ng nhọt u cây sa pô chẹt và măng cọt u, thọt nh thọt ang tôi hay chui rào vào hái trọt m măng cọt u, có lọt n xém bọt chọt cọt n! Huân, con trai ông lọt n họt n tôi bọt n, năm tuọt i và họt i đó họt c trên tôi mọt y lọt p, chọt hiọt u anh chàng này họt c hành “thâm cọt u” ra sao mà sau này lọt i vào họt c chung vọt i tôi năm đọt nhọt t Võ Tánh !?

Cách nhà tôi chọt ng đọt vài trăm thọt c, đi băng qua đọt ng rọt y xe lọt a là Xóm Đọt ng. Ban tọt i trong xóm hay có sòng lô tô, có lọt n tôi chọt i trúng đầu đọt c vài chọt c bọt c, tọt ng bọt vọt khoe vọt i mọt bọt mọt đánh cho mọt t rọt n vì tọt i cọt bọt c. Thọt nh thọt ang có cọt ca bài chòi, điọt n viên là dân trong xóm, ban ngày họt làm lao đọt ng, đọt p xích lô hay buôn thúng bán mọt t, tọt i đọt n tọt tọt p lọt i nọt i khọt ang đọt t rọt ng, vọt mọt t vọt mọt, ca điọt n các tuọt ng tích ngọt n, không thọt u tiọt n vé, khọt giọt chọt tùy tâm mọt ng họt tiọt n, đọt m con nít chúng tôi đọt c đọt p coi “chùa”, khọt ai tọt cho nên lúc nào cũng mọt n ào tán thọt ng.

Trên đọt ng Nguyọt n Hoàng, ngôi chọt Xóm Mọt i lúc chọt a xây, ngay mé sau trọt ng Giu Se Nghĩa Thọt c là bãi đọt t rọt ng (sau này là hông chọt Xóm Mọt i); vào nhọt ng đêm trọt ng Giu Se chiọt u phim tôi và lũ bọt n rọt nhau trèo tọt ng leo rào phía sau vào xem phim “cọt p”. Các freres thọt ng thọt ng chiọt u phim hay, đa sọt là thuyọt t minh đọt cho các khọt giọt nhọt c tọt hiọt u chuyọt n phim.

Đọt n cuọt i thọt p niên 50, Xóm Mọt i đã bọt t đọt u phát triọt n, con đọt ng Phọt c Họt i đã phóng dài đọt n tọt n hàng rào phi trọt ng, đọt ng Nguyọt n Hoàng đã mọt rọt ng đọt n khu Đọt nh Cọt, khu Đọt ng Đọt a nhà cọt a mọt c lên nhọt nọt m v.v...

Nhọt ng năm sau này, gia đình tôi đọt n vọt đọt ng Khọt ng Tọt, rọt i Âu Cọt và cuọt i cùng là đọt ng Chi Lăng. Tôi cọt ngọt mọt đó khá lâu, mọt t thọt i nọt i tiọt ng phá làng phá xóm, tôi “quọt y” quá cho nên dân trong xóm ai cũng “ngán”. Sau này tôi ăn họt c thành tài, có lọt n vọt lọt i xóm cũ, thăm bà cọt hàng xóm ngày xọt a, bà cọt xoa đọt u tôi nói: “Bây giọt mọt nên ngọt i, tao mọt ng cho má mọt, chọt họt i đó mọt phá nhọt quọt cho nên tao cọt đọt nhọt lọt n lên mọt chọt đi ăn cọt p !”

Giọt này nhọt c nhọt lọt i xóm cũ ngày xọt a tôi vọt n chọt a quên đọt c tên cọt a nhọt ng “bông họt ng” nhọt chọt Nguyọt t (Chi Lăng), chọt Vân (Phọt c Họt i), hai chọt em Ngô, Ngát (Mọt nh Tọt), Búi thọt Trọt ng, Thanh Thọt y (Cọt Loa), Thao Thao (Khọt ng tọt), Thân Ngọt c Huyọt n (Phọt c Họt i), Xuân Mẫn (Vọt n Kọt p), hay các “chàng trai nọt c Viọt t” Nguyọt n Hoàng Hiọt p (Cọt Loa), Nguyọt n Lọt c (Khọt ng Tọt), Nguyọt n Bé (Chi Lăng), Hà Duy Nhọt m (Âu Cọt) v.v...

Nha Trang đã đọt lọt i trong tôi quá nhọt u kọt niọt m tọt cái thuọt niên thiọt u đọt y hoa mọt ng cho đọt n mọt i tình thọt đọt i đọt u đọt i. Tuy tôi sinh ra đọt t Bọt c nhọt ng nọt u có ai họt i tôi ngọt i miọt n nào, tôi sọt trọt lọt i không mọt t chút đọt n đo: “tui” ngọt i “Nhe Treng” !

1975 ...

Sau biọt n cọt tháng tọt, đọt i tôi coi nhọt “banh ta lông”, công danh sọt nghiọt p, nhà cọt a tiọt n tài

b&#n g ch&#c tan t&#nh nh&# m&#y kh&#i. Th&#ng 06 n&#m 75 t&#i h&#ng h&#i đi tr&#nh di&#n “h&#c t&#p c&#i t&#o”, ban đ&#u c&# đ&#nh ninh là ch&# ph&#i “h&#c t&#p” m&#&#i ngày ch&# đ&#u ng&# b&# giam li&#n t&# t&# hai n&#m m&# t th&#ng b&#n ngày ! Th&#i gian &# t&#, ngh&#i &#i còn &# nh m&#nh! Ch&# trách sao ng&#&#i đ&#i th&#&#ng ví von: “nh&# t nh&# t t&#i t&#, thiên thu t&#i ng&# ai”. Trong b&#n th&#ng cu&#i cùng, t&#i b&# đ&#a v&# khám Chí Hòa, b&# giam chung m&# t khu v&#i các ô&#ng tại to m&# t &#n th&#i Vi&#t Nam C&#ng Hòa. B&#n th&#ng &# t&# kh&#ng khi&#p nh&# t! Lúc tr&#&#c khi b&# giam &# các tr&#i t&# Tr&#ng L&#n, Xuân L&#c, K&# Tum, đ&#m t&# chúng t&#i đ&# b&# t&# t&#ng vì còn có th&# đi &#i trong ph&# m vi c&# a tr&#i, ngoài ra th&# nh th&# ang đi lao đ&#ng ch&# t tre đ&#n g&# còn lén lút mua đ&#&#c th&# t thú r&#ng c&# a đ&#ng bào bên ngoài. Khi v&# Chí Hòa thì coi nh&# b&# bó r&#. Phòng giam ch&# t c&#ng, n&#m ch&#c tù nhân chen chúc trong cái phòng r&#ng có h&#n ch&#c th&#&#c vu&#ng. T&#n nhân m&#i tu&#n đ&#&#c đi t&#m hai &#n, m&#i ngày đ&#&#c cho ra ngoài hành lang m&#&#i l&#m phút ph&#i n&#ng (cho đ&# b&# phù th&#ng!). Kh&#u ph&#n c&#m t&# thông th&#&#ng ch&# có vài c&# khoai s&#ng hay chén c&#m rau cho nên đ&#m t&# đ&#i r&# h&#ng. Tr&#&#c n&#m 75, t&# nh&# t báo Tr&#ng Đen có đ&#ng chuy&#n “con ma vú dài” trong khám Chí Hòa. Chuy&#n k&# r&#ng &# t&#i m&# t phòng giam n&# ban đ&#m có con ma vú dài th&# nh th&# ang hi&#n lên ch&#i tr&# “c&# vú &#p mi&#ng” các tù nhân. Đ&#o tr&#&#c khi đ&#c câu chuy&#n n&#ph&#a đó t&#i ch&# c&#&#i ch&# đ&#u ng&# có ngày chính mình &#i b&# giam trong cái phòng &#y và r&#i cũng ch&# vì đ&#i quá t&#i &#i mong sao g&#p đ&#&#c con ma đ&# có thêm tí s&#a thay c&#m !!!

Đ&#n th&#ng 07 n&#m 77 thì t&#i đ&#&#c tha. Nhà c&#m quy&#n c&#ng s&#n s&# t&#i ch&#a “ti&#n b&#” hoàn toàn cho nên đ&# b&#i thêm cho t&#i m&# t hình ph&# t ph&# : “qu&#n ch&# m&# t n&#m t&#i đ&#a ph&#&#ng”. “Qu&#n ch&#” có nghĩa là t&#i b&# giam &#ng t&#i gia, m&#i di chuy&#n đ&#u ph&#i khai báo v&#i nhà c&#m quy&#n s&# t&#i. Còn “đ&#a ph&#&#ng” chính là làng kinh t&# m&#i Đ&#ng L&#c, thu&#c xã Cam Ph&#&#c, huy&#n Cam Ranh, n&#i mà gia đ&#nh t&#i đ&# ép bu&#c đ&#n vào sau n&#m 75. Căn nhà c&#a gia đ&#nh t&#i &# đ&#&#ng Hùng V&#&#ng Nha Trang đ&# nhà n&#&#c t&#ch thu. Cho dù đ&# chu&#n b&# tinh th&#n r&# t k&# nh&#ng t&#i v&#n không kh&#i b&# “s&#c” khi nhìn th&#y c&#nh nghèo c&#a gia đ&#nh. Chao ôi, còn c&#nh nghèo nào h&#n, cu&#c đ&#i đ&#i bi th&#m ngoài s&#c t&#&#ng t&#&#ng c&#a t&#i !!! C&#a c&#i, ti&#n b&#c c&#a gia đ&#nh t&#i tiêu hao m&# t ph&#n t&# lúc di t&#n vào Sài Gòn h&#i cu&#i tháng 03 /75, đ&# hoàn toàn “ráo n&#o” sau hai &#n đ&#i ti&#n c&#a nhà n&#&#c. T&#i nghi&#p các ch&# em t&#i bao nhiêu n&#m s&#ng n&#i thành th&# nay b&#ng đ&#ng ph&#i làm quen v&#i công vi&#c đ&#ng áng chân &#m tay b&#n, cày cu&#c b&# h&#i tai mà v&#n không đ&# lúa g&#o ăn. Chung quy đ&#u do cái chính sách canh tác t&#p th&# quá &#i th&#i c&#a nhà n&#&#c ! Ru&#ng t&#p th&# cho nên bà con ch&# làm vi&#c c&#m ch&#ng, thói đ&#i “cha chung không ai khóc”, r&#t cu&#c đ&#n mùa g&#t, s&# lúa thu h&#ach sau khi tr&# thu&# xã, thu&# thôn, tr&# ti&#n lúa gi&#ng, ti&#n phân bón vay c&#a nhà n&#&#c v.v...chia cho nông dân ch&# đ&# đ&# n&#u cháo hay n&#u c&#m đ&#n mì khoai ăn c&#m h&#i !!! Qu&#n trí tr&#&#c c&#nh hàn vi c&#a gia đ&#nh, t&#i quy&#t đ&#nh ra Nha Trang ki&#m s&#ng b&# t ch&#p &#nh qu&#n ch&# c&#a nhà n&#&#c. Nh&# s&# giúp đ&# c&#a Sum, m&# t b&#n h&#c cũ t&#i xin đ&#&#c vi&#c làm t&#i x&#&#ng c&#a c&#a chú t&# H&#ng trong Ph&#&#ng C&#i. Trong m&#y tháng tr&#i t&#i c&#

an ph&#n v&#i ngh&# th&# c&#a, nhìn lên không b&#ng ai, nhìn xu&#ng ch&#ng th&#y h&#n ai, nhìn quanh nhìn qu&#n th&#y ai cũng nh&# mình, cùn đ&#nh, m&# t r&#p ! L&#&#ng th&# c&#a đ&# cho t&#i đ&#ng ti&#n ăn n&#i t&#m trú, còn &#i chút ít t&#i mua r&#&#u u&#ng gi&#i s&#u.

Làm th&# c&#a đ&#&#c vài tháng thì t&#i b&# m&# t vi&#c. X&#&#ng c&#a đòi h&#i t&#i b&# t&#c t&# s&# y&#u lý &#ch đ&# &#p h&# s&# công nhân. T&#i v&# đ&#a ph&#&#ng kinh t&# m&#i xin t&# s&# y&#u lý &#ch, tên thôn tr&#&#ng an ninh ch&#ng nh&#ng không cho mà &#i còn đòi b&# t nh&# t t&#i v&# t&#i đi làm xa mà không xin phép tr&#&#c. S&# b&# r&#c r&#i, t&#i tr&#n ra &#i Nha Trang, xin ngh&# vi&#c x&#&#ng c&#a. Sau đó ít lâu t&#i xin đ&#&#c vi&#c làm trong đoàn tr&#c đ&#a t&#i m&# t nông tr&#&#ng th&#y &#i tu&#t lu&#t trong r&#ng sâu Ban Mê Thu&#t. Đoàn đ&#c do anh Kính thành &#p, quy t&# ch&#ng kh&#ng năm m&#&#i ng&#&#i, đ&#a s&# thu&#c thành ph&#n h&#c sinh con em “ng&#y”, v&#a t&#t nghi&#p trung h&#c nh&#ng không vào đ&#i h&#c đ&#&#c vì “lý

ch x u". Anh Kỉnh tr c 75 làm vi c cho công ty RMK c a M , không hi u b ng cách nào anh "th " đ c g n c ch c cái máy tr c đ a, anh ký đ c kh c đ c v i ty th y l i Đ c L c là nh dây m r mu ng gì đó v i tên "th tr ng". Công vi c tôi làm không có gì c c nh c cho l m, l ng b ng khá h u h , ch h i kh là hàng ngày ph i đi b c ch c cây s trong r ng và h i s g p c p hay g p m y ông th ng Fulro. Hàng ngày m i toán đo đ c g m ba ng i vác máy đo, "mia" (thanh g dài, s n tr ng đen, dùng làm đ ng c đ c cao đ), c c, dao r a, th c ăn n c u ng v.v...đi vào r ng đ n nh ng khu đ c ch đ nh m i ngày. Xong vi c, chi u v là t t p nh u nh t, ca hát, ch i c t ng, c domino v.v...Đoàn chúng tôi g n m t buôn Th ng (buôn E Sup), chúng tôi hay qua buôn đ mua r u c n hay gà v t. Ng i Th ng hi n hòa, m c m c, r t đ th ng. Nh ng ngày ngh cu i tu n tôi hay la cà qua bên buôn, nh v y quen đ c m t cô gái Th ng, cô này t ng đ i nói khá ti ng Vi t, bán r u c n l i r h n nh ng nhà khác. Th nh th ang tôi hay xin ch Vân Anh (gi nhi m v n u ăn cho đoàn) m t ít mu i hay vài c c đ ng tán đ em qua "xã giao" v i cô gái, đám tr trong đoàn hay nói đùa "anh Long dê gái Th ng" khi n cho bà ch tôi lo. Bà đ a tôi : "Long à, coi ch ng con nh Th ng nó th cho đó". Th y bà ch khéo lo, tôi ch m m c i tr n an : "Em không "th " nó xình b ng thì thôi ch sao mà nó th em đ c !". Th t ra tôi ch ng có tình ý gì v i cô gái Th ng, tôi đâu có ngu đ n đ tính chuy n m c kh !!!

Làm vi c trên Ba Mê Thu t đ c tám tháng tôi th y nh Nha Trang cho nên xin anh Kỉnh ngh phép. Hôm đi, tôi ghé ch mua 5 kí cà phê s ng tính mang v làm quà cho b n Nha Trang. Khi v đ n b n xe Sinh Trung, th y các con buôn g mua giá cao tôi bèn bán luôn cho h . Tôi mua 1 kí có 2 đ ng, bán đ c 30 đ ng, 5 kí tôi l i c th y 140 đ ng, b ng c tháng l ng ! Đ ng không đ c m ti n, th y ham cho nên tôi đ tính s ngh vi c đo đ c đ đi buôn cà phê, v a ki m đ c nhi u ti n h n mà đ ph i làm vi c trong r ng. Sau 75, nhà n c c ng s n đã tru t h u t c các đ n đi n cà phê c a t nhân trên Ban Mê Thu t và đ ng th i ki m soát m i vi c phân ph i cà phê trong n c. Ngoài ra do v n đ h n ch đi l i cho nên giá cà phê c các t nh khác đ u r t cao. H t phép, tôi lên Ban Mê Thu t xin anh Kỉnh ngh vi c, tr c khi đi tôi đã không quên ghé v n phòng c a đoàn, lén "chôm" m t x p gi y công tác l nh có đóng đ u h n hời đ dùng làm gi y đi đ ng sau này. Tôi đi buôn cà phê k t đó, m i tháng đi ch ng ba b n chuy n là tôi "r ng r nh". Buôn cà phê càng ngày càng khó khăn vì b n thu v c các tr m đ c đ ng đ n đ n đã khám phá ra các trò "ng y trang" c a con buôn ch ng h n nh ch a cà phê trong các qu bí r khót r ng, hay đ ng cà phê trong gi nh ng m t trên ng y trang b ng l p m m ru c, hay gi làm b ng ch a v.v... nhi u con buôn đã đ khóc, đ c i vì b thu v khám phá ra và b t ch thu m t s ch v n. Trong su t th i gian đi buôn, tôi "bình chân nh v i", ch a h b b t l n nào c . Ph n thì nh may m n, ph n nh tôi "đóng k ch" gi i, c m i l n xe đ ng t tr m thu là tôi xu ng xe, xách cái ba lô đ ng cà phê đi th ng ngay vào trong tr m, ng i hút thu c ào, m t t nh queo, ch đ n khi b n thu v khám xét xe xong thì tôi m i l ng th ng ra xe. Đi buôn đ ng Ban Mê Thu t đ c ch ng vài tháng thì tôi ng ng vì s b b n thu v quen m t. Tôi đ i qua đi buôn đ ng Nhatrang-Saigon, ban đ u tôi ch mua cà phê t NhaTrang đ em vào Sài Gòn, ti n l i ki m đ c ít h n tr c nhi u cho nên sau đó tôi bèn buôn hai chi u và ngoài cà phê ra tôi "khu ch tr ng" thêm nhi u m t hàng khác nh qu n jean, dày dép, v i vóc, đ đi n, thu c men, đô la v.v...Tôi ki m đ c khá ti n, đ lo cho b n thân và giúp đ gia đnh. Trong th i gian đi buôn, tr ng i chính c a tôi là v n đ nhà c a trú ng , tôi không có gi y t tùy thân h p l , ch dùng toàn gi y t gi đ đi l i, đã v y c hai n i Nha Trang l n Sài Gòn tôi đ u không có nhà. Vào th i bu i lúc b y gi , do chính sách ki m soát "h kh u" ch t ch c a nhà n c, ng i dân đâu có quy n t do đi l i hay mu n đ đầu thì . Nhi u hôm buôn hàng v NhaTrang b ng đ ng t u l a, tàu đ n ga vào n a đ em tôi

đành ng&i l&i tr& c ga, ch& đ&n sáng m&i đi ra ch& giao hàng. Lúc ng&i ngoài ga, th&p tha th&p th&m vì h&t s& l&u u mạnh đ&n s& b&n thu& v&, công an ! Ngh& đi buôn t&ng đ& ăn ch& th&t ra kh& c&c vô cùng !!!

Trong su&t th&i gian đi buôn hàng chuy&n, tôi đã đ&c s& giúp đ& c&a nhi&u ân nhân nh& anh ch& L&u Tr&ng A (tr& c 75, tôi đã tr& h&c nhà anh ch& trong SG), bác N&m, m& c&a Nh& Ý, b&n gái tôi, ông cai tr&ng ti&u h&c Tân Ph&c (ba c&a Lê văn Dành, b&n h&c v&i Tú, em tôi), v& ch&ng Tuy&t Sum (b&n tôi) v.v...

Khi tôi vào Sài Gòn, anh ch& A lúc nào cũng cho tôi ăn & trong nhà mà không s& an ninh ph&ng khóm dòm ngó. Đ&n lúc tôi tr& ra Nha Trang, ba c&a em Dành s&n lòng ch&a ch&p tôi trong nhà n&i mé sau tr&ng h&c mà không s& ông hi&u tr&ng đ& ý. Bác N&m th&nh th&ng cho tôi tá túc qua đêm mà không ng&i s& b& phi&n l&y n&u công an xét nhà. V& ch&ng Sum Tuy&t c&u mang tôi đ& đi&u, đ&i đ&ng ăn u&ng, giúp đ& ti&n b&c khi tôi c&n v.v... T&t c& nh&ng ân tình &y tôi không bao gi& quên.

Xin cảm &n t&t c&, cảm &n ng&i, cảm &n đ&i !

1980...

Năm 79 sau khi l&p gia đình tôi ng&ng đi buôn hàng chuy&n, nh&ng ng&c l&i tôi đi buôn m&t th& hàng khác: buôn “t& do” !

Tháng 06/79 v& ch&ng tôi v&t biên t&i C&a Bé, đi ngay ban ngày, gi& đ&ng dân ngoài B&y Mi&u, đi ghe nh& ra kh&i ch& ghe l&n đón. T& ch&c b& b& ghe l&n không ra đ&c, chúng tôi đành ph&i quay v&. Hôm &y hú h&n, may mà không b& b&t ! Sau đó vì ngoài Nha Trang bi&n đ&ng cho nên tôi vào Sài Gòn ki&m m&i khác, tôi v&t biên ba l&n t&i Bà R&a, l&n cu&i cùng vào đ&u năm 80 m&i đi ch&t l&t. Ghe tôi đi, b& ngang hai th&c r&i, b& dài m&i hai th&c, t&ng c&ng 49 ng&i ng&i x&p l&p nh& cá mòi. M&i đi đ&c hai ngày thì g&p bão, ghe b& ch&t máy, n&c ng&p đ&y ghe vì máy b&m h&, tr&i đang đêm cho nên khó có c& may đ&c tàu khác trông th&y đ& đ&n c&u. Coi nh& ch&t ch&c ! Tôi bóp ch&t tay v&, lòng chùng xu&ng, h&i h&n đã đ&a n&ng vào c&i ch&t. Tôi nh&m m&t, nghĩ đ&n m& già, kh& th&m g&i “m& i” nh& thay l&i t& bi&t ! Ng&i l&i ghe b&n viên h&a pháo (flare) cu&i cùng lên không trung, c& c&u may ! Ánh sáng c&a h&a pháo t&t l&m sau vài phút, bóng đêm l&i bao trùm, trên ghe đ&ng nh& đã có nh&ng ti&ng kh&n ni&m nho nh& “Nam Mô A Đà Ph&t”, “Giê Su Ma L&y Chúa Tôi”. Ch&ng đ& n&a ti&ng đ&ng h& sau m&t con tàu đang ti&n đ&n v& h&ng chúng tôi, pha đèn sáng r&c. Đúng 12:30 đêm, ngày 31 tháng 01 năm 1980, con tàu Hòa Lan Smith Loyd đã v&t đ&c t&t c& 49 thuy&n nhân ra đi t& hai ngày tr&c t&i &p Ng&c Hà, cây s& 80 Bà R&a. Hôm &y, tôi xem nh& mình đã đ&c tái sinh !

Chúng tôi & trên tàu b&y ngày, đi m&t chuy&n “cruise” th&n tiên nh&t trong đ&i !!! Th&y th& đoàn ch& có b&y ng&i, h& đ&i x& v&i chúng tôi h&t s&c t& t&. Ông thuy&n phó cho bi&t đêm hôm &y ông đang tr&c lái t&u thì nhìn th&y h&a pháo trên tr&i, ông có linh tính là thuy&n bè nào đó đang SOS cho nên v&i vàng đ&i t&a đ&, quay t&u v& h&ng pháo sáng, chính nh& v&y m&i k&p th&i v&t chúng tôi.

Chúng tôi đ&c đ&a v& tr&i t& n&n Singapore, và h&n hai tháng sau thì v& ch&ng tôi đi đ&n h& c& t&i Canada.

Hi&n nay, nói theo câu hát c&a nh&c sĩ Phạm Duy thì “tôi v&n s&ng, tôi v&n ăn và tôi v&n th&”
Qu& th&t v&y,

Tôi v&n s&ng n&i x& ng&i, nh&ng luôn luôn m& &c “Nha Trang ngày v&” !

Tôi v&n ăn nh&ng kiêng c& đ& th&, cái “đ& nh&t khoái” đâm ra b& gi&m đi m&t n&a !

Tôi v&n th& và đang th& cái không khí t& do c&a x& ng&i !

Nhìn Lại Mảnh Đời

Tài Liệu: Phạm Khôi Long
Thị trấn, Ba, 10 Tháng 1 Năm 2012 07:42

Phạm Khôi Long
Võ Tánh/ 65-66